

scrierile lui Mihail

! șaptezeci de ani

(folio împreună cu Mihai)

Maria Pastourmadzis

scrierile lui Mihail

împreună cu Mihai

scrierile lui Mihail

împreună cu Mihai

Iubește-mă! (Sfântul leproșilor)

Roman inspirat din viața
„Sfântului leproșilor”
din Insula Spinalonga

Traducere din limba greacă:

Cristian Spătărelu

Deacurte Cărturi și reviste
MĂSTOJARISIĆ, MARIJA
ab 1999 di mihail, literatură și istorie
1000 apărări - 1000 de cărți
022 622 800-810 9521

EDITURA EGUMENITĂ

2017

Capitolul I

Celălalt pământ

„Noaptea trecând, ziua s-a apropiat”, psalmodia cu evlavie și privea pe fereastra deschisă cerul, care se scălda în lumina dimineții.

Zorile aurii înfășurau ușor lumea, care se trezea la viață. Se lăsau ca un văl amețitor peste acoperișurile roșiatice ale satului, care se întindeau la poalele mănăstirii.

Și-a ridicat mâna slabă și a făcut peste ele semnul crucii. „Doamne, miluiește lumea Ta”, s-a rugat și gândul i s-a dus pe cărările ținutului Sfântul Nicolae. Atâtea necazuri și atâtea suferințe omenești urmau să se petreacă peste puțin timp acolo.

Apoi și-a ridicat ochii spre marea încă palidă. Căuta departe ultimul țărm cretan, locul unde insula se termina. Acolo, în adâncul golfului, ca mărgăritarul în cochilia lui, era sâmburele de pământ care îi îndureră inima. A făcut semnul crucii spre orizont, într-acolo, și chipul i s-a schimbat.

„Miluiește-i Doamne, pe copiii Tăi aflați în dureri.” Acea bucată mică de pământ era aruncată în afara Cretei ca un ghimpe care zgârie inimile. O văzuse o dată mai de aproape, când fusese la Elounda cu niște treburi. Strălucea ca o nestemată în lumina soarelui. Nimic din frumusețile care o încununau

nu amintea despre strigătele și blestemele care se ridicau deasupra ei.

„Adu-Ți aminte, Doamne, de Spinalonga¹, pământul Tău”, se ruga, stăruind să-L convingă pe Dumnezeu să Se grăbească într-acolo.

Apoi și-a deschis mânile și a rămas tăcut, ca o lumânare în sfeșnic. Bătăile ritmice ale toacei, care sfâșiau tăcerea dimineții, au întrerupt și rugăciunile lui. Își-a făcut cu evlavie cruce și a ieșit din chilie.

Frații se adunaseră la trapeză după micul răgaz care urma obligatoriu după priveghere și pe care el îl preschimbase tot în rugăciune.

La ușa trapezei îl aștepta egumenul Dionisie.

- Bună dimineața, părinte Hrisant! Văd că iar n-ai dormit! I-a salutat, privind cu bunătate și cerșetor față obosită a ascetului.

Părintele Hrisant a făcut o metanie mare, în semn de supunere.

- Iartă-mă, cuvioase părinte. Nu mi-a fost somn, sărmanul de mine.

Egumenul i-a zâmbit. Își-a ridicat mâna dreaptă să-l binecuvânteze, dar n-a apucat.

Un gâfăit de om ostenit i-a întrerupt. În lumina slabă au distins chipul cunoscut al bărbatului care se aprobia.

¹ Insula Spinalonga este situată în Golful Elounda, în nord-estul Cretei. Din 1904 a fost, pentru jumătate de secol, loc de osândă pentru bolnavii de lepră. Leprozeria, ultima din Europa, a fost închisă în 1957. (n.red.)

- Marcu! a strigat egumenul. Ce s-a întâmplat, fiule, de ai venit la mănăstire cu noaptea-n cap?

El a lăsat jos coșul pe care îl căra. A făcut în fața egumenului Dionisie o metanie mare. Apoi s-a uitat cu duioșie la părintele Hrisant. I-a luat mâna osoasă, pe jumătate ascunsă sub rasă, și i-a sărutat-o cu evlavie.

- Nu te necăji, cuvioase părinte! N-am venit cu vești rele! M-am trezit de cu zori, dacă oi fi închis câtuși de puțin ochii azi-noapte, ca să-i ofer darul meu Maicii Domnului Megalohari², care s-a îndurat de mine, păcătosul.

Ochii lui mici s-au umplut de lacrimi.

- Îmi logodesc fata, pe Casiana, a strigat și lacrimile i-au inundat fața.

- Ce spui, binecuvântatule? a strigat egumenul. Si nouă atâtă vreme nu ne-ai spus nimic?

- Ce să spun, cuvioase părinte? Ce să spun? Ce, parcă eu am știut? Ah, a oftat pescarul, ridicând din umeri. Vremurile se schimbă, părinte. Odinioară fetele așteptau ca tatăl lor să le găsească sortitul. Acum îl găsesc singure. N-am știut nimic, sărmanul de mine. Într-o după-amiază Casiana a venit în fața mea, roșie ca macul, cu privirea în gol, și mi-a mărturisit. Să-i dau, zicea, binecuvântarea, ca Sifis din Elounda, băiatul lui Anestis, să vină s-o ceară. Auzi minune! Eu am rămas mut ca un copac lovit de trăsnet. M-am înfuriat. „Cine este acest Sifis?”, am întrebat-o. Dar Casiana

² Maica Domnului Megalohari – „Cea plină de dar”. (n.red.)

mi-a explicat totul liniștită, de la început până la sfârșit, și m-a îmbunat.

L-a cunoscut, zice, la fântâna din piață, când acela a mers să bea apă rece, istovit de oboseală. Venea deseori prin locurile noastre pentru a-și vinde marfa. Casiana mea s-a purtat cu reținere și decentă, cum se cuvine. Au schimbat câteva priviri și s-au îndrăgostit, cum am făcut și eu cu regretata sa mamă, a zis și și-a șters iarăși ochii. Dar n-a atins-o în niciun fel. Vrednic băiat! Cuvios. Vor, spune, ca Dumnezeu să binecuvânteze curând iubirea lor, ca să nu păcătuiască în ochii Lui. Ei, ce să fac, părinte? a oftat cu un ușor regret. O să o ducă la Plaka pe fata mea. Acolo i-au făcut casă lui Sifis al lor. Iar eu ce să fac? S-a pus cineva împotriva iubirii și a biruit-o? a zis, țintuindu-și ochii blânci asupra duhovnicului său, ca și când ar fi cerut încredințarea că a făptuit drept.

- Nu, fiule. Și nici nu este cuviincios ca vreun om să războiască iubirea, dacă aceasta este adeverată, a răspuns bland părintele Hrisant.

Marcu a zâmbit fericit.

- De aceea și eu, părinte, am venit cu noaptea-n cap, ca să-i aduc Maică Domnului Faneromeni³ darul meu. Ea o mărită pe fata mea! Ei i-am dat-o în pază când a murit mama sa! „Acum, i-am zis, Maica Domnului, tu ești mama ei”, a spus și a oftat din nou.

A dezvelit dintr-odată coșul de trestie. Doi-trei pești care încă se zbăteau au căzut pe pământ.

³ Maica Domnului Faneromeni – „Cea care s-a arătat pe sine”. (n.red.)

- Ce-i asta, bre Marcule? I-a mustrat egumenul. Ne-ai adus toată marea? Dă-i săracilor, fiule!

- M-am îngrijit și de săraci, cuvioase părinte. Vezi, Maica Domnului m-a binecuvântat mult. Toată marea a adus-o în plasele mele!

Părintele Hrisant privea tăcut.

- Ia spune-mi, Marcule, a zis încet, ai aflat destule lucruri despre acest Sifis? Ce fel de om este, care este familia lui, tatăl lui, dacă merg la biserică, a întrebat cu neliniștea unui părinte care este îngrijorat ca nu cumva fiica lui să cadă pe mâini rele.

- Fii liniștit, părinte! i-a zâmbit pescarul. Le-am aflat pe toate. Am cercetat. Am o rudă în Elounda care îi cunoaște pe toți, de la bunici și până la pruncii care abia s-au nașscut. Sunt oameni vrednici, buni. Săraci, dar cinstiți! Tatăl lui, Anestis, a practicat cinci meserii pentru a-și întreține familia! Acum o face pe cea mai grea. Este mesager și-l trimit în Spinalonga cu barca, să ducă scrisorile, a suspinat. Scrisorile se duc grămezi acolo, din partea celor vii.

Ochii părintelui Hrisant s-au tulburat dintr-odată. O umbră de durere i-a străbătut.

- Ce spui? a murmurat. Cuscrul tău merge în Spinalonga? Care e situația? Ce se mai întâmplă acolo?

- Ce să se întâmple, părinte, a șoptit printre dinți pescarul. Necazul a ajuns și la Petra, a zis și și-a plecat privirea în pământ.

- Să-i aduci aici să-i văd, a schimbat vorba părintele Hrisant.

- O să-i aduc, părinte. Îți-am spus, sunt oameni buni, cu frică de Dumnezeu.

Preotul asculta cu mulțumire. Deodată, privirea i s-a dus departe.

- Auzi minune! Casiana se mărită! a șoptit cu blândețe.

Chipul i s-a îndulcit, ca al unei mame care își vede fiica îmbrăcată în rochie de mireasă. Marcu privea cu recunoștință acel chip îngândurat.

- Părinte, a șoptit și i-a luat iarăși mâna uscată în palmele lui. Dacă nu erai tu...

I-a dus mâna la gură. Lacrimi, lacrimi mari și calde îi alunecau pe obrajii.

Acea veste bună a umplut de bucurie inima blândă a părintelui Hrisant și a tuturor celor din mănăstire. Toată Mănăstirea Maicăi Domnului Fanelomeni sărbătorea pe-ascuns logodna Casianei. Pe Marcu îl cunoscuse în urmă cu zece ani. Era cel mai credincios și devotat prieten al mănăstirii, gata pentru orice treabă. L-a iubit pe părintele Hrisant ca un fiu pe tatăl lui. Dar și duhovnicul avea o iubire deosebită pentru acel suflet bun și chinuit, orfana Casiana, pe care o salvase într-o zi din apele mării. Marcu nu se mai sătura să povestească pretutindeni acea întâmplare, care îi schimbase viața din temelii. Dar părintele Hrisant îl mustre și Marcu era obligat să tacă, mulțumindu-i Maicăi Domnului Fanelomeni, care îi arătase, după cum spunea, harul ei.

Duminică, după logodnă, o așteptau cu nerăbdare la mănăstire pe Casiana și noua ei familie. Erau toate aşa cum le povestise pescarul. Cei doi părinți, Anestis și Lemonia, aveau toată cinstea și evlavia tinutului în care se născuseră, Creta. Casiana strălu-

cea ca păsările dimineața. Lângă ea stătea Sifis, voinic la trup, înalt ca un cerb al munților, cu privirea curată și blândă. Semăna cu îngerul Mihail, care era zugrăvit întreg pe ușa altarului.

Părintele Hrisant i-a invitat în arhondaricul mănăstirii. S-au aplecat cu respect și i-au sărutat mâna.

- Binecuvântați, cuvioase părinte! a zis cu evlavie Anestis. Marcu ne-a spus ce ati făcut pentru fata noastră. Îți mulțumim toți, din toată inima.

- Eu, părinte, îți mulțumesc îndoit și întreit că ai păstrat pentru mine acest trandafir al lui Dumnezeu, a zis Sifis, arătând spre Casiana, care s-a îmbujorat.

Părintele și-a pus mâinile pe capetele viitorilor miri și i-a binecuvântat.

- Să ai grija de ea! i-a spus Tânărului, cu un aer aproape protector. E o femeie vrednică, floare a lui Dumnezeu, s-o păzești cu evlavie!

- Să mă îmbolnăvesc de lepră, dacă n-o s-o fac, părinte! a strigat băiatul.

Mama lui a sărit de la locul ei. A început să-și facă neliniștită cruce și să-și scuipe în sân.

- Să nu mai spui asemenea vorbe, băiatul meu! Îmi ajunge că îi port de grija tatălui tău zi și noapte, de nu mai pun geană pe geană!

S-a uitat cu îngrijorare la bărbatul ei, ca și când ar fi vrut să-l păzească de răul care îl aștepta.

- Taci, bre Lemonia! Liniștește-te! Doar î-am spus că nu mă apropii de leproși. Nu sunt în primejdie! a încercat el s-o liniștească, dar în zadar.

- Părinte, sunt mesager, barcagiu, i-a explicat părintelui Hrisant. Duc la Spinalonga scrisori și alte lucruri. De aceea se teme Lemonia.

Monahul și-a deschis larg ochii și și-a înclinat corpul în față, ca și când tocmai acea clipă ar fi așteptat-o.

- Ce spui? a șoptit. Și cum stau lucrurile acolo?

- Cum să stea, părinte? a dat din cap cu tristețe barcagiul, scoțând un oftat amar, foarte amar.

- Din câte auzim, e înfricoșător, a continuat cu insistență părintele Hrisant.

- Ce se aude este, cu siguranță, mai puțin înfricoșător decât ce se întâmplă acolo, a răspuns el descurajator. Adică acum, din fericire, lucrurile stau mai bine. Acum câțiva ani, trăiau ca animalele care sunt părăsite în pustietăți ca să moară singure. Nici apă potabilă nu aveau, nici curent electric, nici doctori să le îngrijească rănilor, nimic! Îi aruncau acolo, ca să moară singuri, fără ca nimeni să se îngrijească de ei. Lucruri inumane, crude, a zis ușor și și-a mânăgăiat din reflex trupul cu palmele, ca un om care se înfioră deodată în fața unei priveliști respingătoare.

Și-a închis ochii pentru a alunga imaginile care îi reînviau în minte. Părintele Hrisant simțea că îl doare trupul, până în măduva oaselor. „Iartă-ne, Doamne!”, striga cu durere în inima sa. „Iartă-ne!” Ceilalți tăceau cu teamă și cu tristețe. Priveau în pământ și ascultau cu mâinile încrucișate, nemîșcate.

- Din fericire, a continuat Anestis, încercând să-și potolească puțin tristețea care îl cuprinsese, din fericire pentru ei, a venit acel băiat, Remoundakis. Cretan, dar cu studii în capitală.

- Am auzit despre Remoundakis, a zis vioi părintele Hrisant. A făcut o obște acolo, i-a unit.

- Da, a dat din cap cu admirăție barcagiul. S-a îmbolnăvit la 22 de ani. Nu își luase încă diploma în Drept. Înaintea lui s-a îmbolnăvit sora sa, care l-a întâmpinat acolo. Dar nu s-a descurajat. I-a găsit ca pe niște corăbii scufundate în deznădejdea morții care avea să vină și i-a scos la suprafață. Le-a reamintit că atâtă timp cât suflarea este încă în trup mai au dreptul să se considere oameni. A luptat ca să aibă acum curent și apă. Au construit și un spital, și școală, și cinematograf, ca să vadă filme și să-și uite durerea. Să trăiască oarecum ca niște oameni... cât poți trăi ca un om, lovit de o asemenea nenorocire, a murmurat și iarăși și-a închis ochii. Mai bine să te lovească trăsnetul și să te usuce decât să te lovească o asemenea pedeapsă a lui Dumnezeu.

- Dumnezeu nu pedepsește, fiule. Lepra nu este pedeapsă, l-a întrerupt bland părintele Hrisant.

- Așa spui tu, părinte, care sigur știi multe, dar dacă ai vedea cum sunt, ca niște umbre, schilozi și mutilați, unul fără nas, altul fără un picior, altul fără pleoape, plini de răni, atunci nu știu ce ai spune, a zis și a închis din nou ochii în semn de respingere.

Acea descriere crudă, reală, a căzut peste ei fără îndurare. Sifis și Casiana s-au apropiat instinctiv unul de altul, pentru a-și împărți teama. Lemonia își făcea cruce fără întrerupere și murmura rugăciuni, iar Marcu se strânsese ca un ghem pe scaun, cu brațele strânse în jurul trupului.

- Dumnezeu este Tatăl și le împarte cum știe El copiilor Săi bucurii și necazuri, a zis părintele Hrisant, ca să schimbe discuția. Acum nouă ne-a dat bucurie. Când vă veți cununa?

- Am vrea peste două luni, părinte, a răspuns Anestis, singurul care rămăsese calm. Să ciocnim și ouăle roșii, să înverzească și natura lui Dumnezeu, și bucuria să fie îndoită și întreită.

- Să fie într-un ceas bun! le-a urat slujitorul lui Dumnezeu și a făcut din nou semnul crucii peste cei doi tineri.

Ochii tuturor zâmbeau, radiau de bucurie. Vorbeau despre organizarea nuntii, despre Elounda care era frumoasă ca „moșia lui Dumnezeu”, despre catastrofă Bisericii Maicăi Domnului Faneromeni, care are o istorie de secole, despre făgăduința pe care i-o făcuse tainic Casiana Sfântului Fanurie în Hania. Preotul se bucura părintește împreună cu ei. Sărbătoarea cu Marcu și Casiana, dar în lăuntrul său, în adânc, sentimentele și rugăciunile se amestecau. În spatele pregătirilor de nuntă ale Casianei vedea umbrele despre care povestise barcagiul, cu fețele schilodite și schimonosite, cu rănilor care supurau, cu ochii larg deschiși de boală și de nostalgie, cu lacrimi... O lume întreagă pe care o îngropaseră de vie cei care nu fuseseră loviți de plagă.

„Iartă-ne, Doamne! Iartă-ne!”, striga în inima lui neîncetat, ca și când ar fi cerut iertare din partea celor vii. Ochii lui măsurau orizontul. Căutau pierduți în depărtare acea mică bucată de pământ a muceniei și a iadului.

Capitolul II

„Împărtășește-mă...”

Zilele Postului Mare treceau, fiind trăite cu evlavie și însoțite de metanii la pavecerițe și de eceneia „Doamne, miluiește” rostită cu pocăință. Frații își intensificau nevoițele și rugăciunile, iar Maica Domnului Faneromeni lua pe umerii ei neîncetat toate lacrimile lumii lui Dumnezeu. De pe pomelnice se revărsau nume scrise chiar și pe marginile foilor. Era scrisă, deseori cu litere strâmbă, suferința nedreaptă care îi însoțea pe oameni: „E bolnav...”, „Și-a pierdut fata”, „Bărbatul ei se îmbată...”.

Micile hârtii cu pomelnice erau citite noaptea cu ochii în lacrimi de părintele Hrisant, iar monahul Ilarion le citea trecându-și în continuu nodurile șiragului de metanii printre degete. „Miluiește, Doamne, lumea, pe copiii Tăi care suferă... Miluiește-l pe Vasilis, pe Avgi, pe Despina...”, se ruga slujitorul lui Dumnezeu, întins pe podea, ca o cruce aşezată sub chipul îndurerat al Celui răstignit, Care îl privea. Părintele Hrisant compătimea lumea. O vedea ca pe un copilaș neajutorat care a rătăcit drumul spre casă. Iar când se terminau acele nume nesfârșite din pomelnice, atunci veneau „umbrele”... Umbrele din Spinalonga, anonime, necunoscute, dar îndrăgite mai mult decât orice și adânceau tot mai tare cutele de